

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Νεοφύτου Βάμβα 6, 106 74 Αθήνα

T: 2107233221-2 | W: www.nchr.gr | E: info@nchr.gr

Δήλωση της ΕΕΔΑ για τις Γυναικοκτονίες*

5.4.2024

Η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ), ως ο Εθνικός Θεσμός Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στην Ελλάδα αποδίδοντας ύψιστη σημασία στην προστασία των δικαιωμάτων των γυναικών ενάντια στη βία και την ενδοοικογενειακή βία, με αφορμή την **5^η στη σειρά γυναικοκτονία για το έτος 2024, η οποία τελέστηκε έξω από Αστυνομικό Τμήμα**, καλεί τις αρμόδιες αρχές της Πολιτείας να λάβουν αποτελεσματικά και άμεσα μέτρα προστασίας από κάθε μορφή έμφυλης βίας και να διασφαλίσουν την πλήρη απόλαυση του δικαιώματος στη ζωή όσων βρίσκονται στην Ελληνική Επικράτεια.

Η ΕΕΔΑ, παρακολουθώντας την έξαρση της βίας και των περιστατικών γυναικοκτονιών εκφράζει τη λύπη και την αγανάκτησή της, διότι, παρά την τυπική συμμόρφωση της Ελλάδας με το διεθνές και Ενωσιακό κανονιστικό πλαίσιο, τη λήψη και εφαρμογή στρατηγικών και δράσεων και τη λειτουργία υπηρεσιών και δομών με στόχο την πρόληψη και καταστολή του φαινομένου της έμφυλης βίας, συμπεριλαμβανομένης της παρενοχλητικής παρακολούθησης και καταδίωξης (stalking), διαπιστώνει σοβαρή ανεπάρκεια της προστασίας στην πράξη.

Όπως αποδεικνύεται ολοφάνερα, και από τα ίδια τα αριθμητικά στοιχεία της ΕΛΑΣ,¹ το παρόν **θεσμικό πλαίσιο όχι μόνο δεν επαρκεί αλλά εντοπίζεται ουσιαστικό συστημικό πρόβλημα**, μέρος του οποίου συνιστά **πρωτίστως η απουσία συστηματικής, ευαίσθητοποιημένης ως προς το φύλο αξιολόγησης κινδύνου και διαχείρισης** της ασφάλειας σε όλες τις περιπτώσεις βίας κατά των γυναικών. Η παθογένεια της λεγόμενης “κουλτούρας της αστυνομίας”, αποτελεί επίσης σημαντική παράμετρο για τη **λειτουργία και την αποτελεσματικότητα των σωμάτων ασφαλείας**. Δεν είναι λίγα τα περιστατικά, όπου το θύμα ή το εν δυνάμει θύμα, ενώ απευθύνεται σε αξιωματικούς πρώτης γραμμής, είτε αποθαρρύνεται είτε δεν παραπέμπεται σε κατάλληλες δομές φιλοξενίας ή υπηρεσίες υγείας είτε δεν του παρέχεται καμία απολύτως βοήθεια και αναγκάζεται να αποχωρήσει άπρακτο. Η αποτύπωση της κατάστασης συνηγορεί στο γεγονός, ότι η αδιαφορία, η ανικανότητα, η αμεριμνησία, η επιχειρησιακή ένδεια, ενδεχομένως και η ευθυνοφοβία και, η αίσθηση ατιμωρησίας, σκοτώνουν εξίσου.

Υπό το πρίσμα των παραπάνω, η ΕΕΔΑ τονίζει:

α) την ανάγκη αποκατάστασης και αναβάθμισης του οριζόντιου συντονιστικού ρόλου **ενός υπουργικού** χαρτοφυλακίου και των πρωτοβουλιών για την Ισότητα των Φύλων, δεδομένης της υψηλής προτεραιότητάς του, κυρίως λόγω της επικρατούσας κατάστασης στη χώρα, **όπως και την ανάγκη επαναλειτουργίας του Εθνικού Συμβουλίου κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας, καθώς η διάσταση του φύλου συχνά συνδυάζεται**

* Η παρούσα Δήλωση υιοθετήθηκε από την Ολομέλεια της ΕΕΔΑ στις 4 Απριλίου 2024. Εισηγητές: Καθ. Μαρία Γαβουνέλη, Πρόεδρος ΕΕΔΑ, Γιάννης Ιωαννίδης, Α' Αντιπρόεδρος ΕΕΔΑ, Έλλη Βαρχαλαμά, Β' Αντιπρόεδρος ΕΕΔΑ και ΔΝ Κατερίνα Χαροκόπου, Επιστημονική Συνεργάτιδα ΕΕΔΑ.

¹ Ελληνική Αστυνομία, **Ετήσια Έκθεση Απολογισμού Έργου Υπηρεσιών Αντιμετώπισης Ενδοοικογενειακής Βίας Έτους 2022** (Νοέμβριος 2023), σελ. 100 επ.

με άλλες ευαλωτότητες, με συνέπεια γυναίκες και θηλυκότητες να υφίστανται πολλαπλές διακρίσεις, και

β) την ανάγκη εντατικής **παρακολούθησης** της εφαρμογής των πολιτικών, των δράσεων και μέτρων, της συνεχούς εσωτερικής και εξωτερικής **αξιολόγησης και ελέγχου** του προσωπικού ως προς την αποδοτικότητα και την ορθή άσκηση καθηκόντων με αντικειμενικούς μετρήσιμους δείκτες και κριτήρια αποτελεσματικότητας, καθώς και της διαρκούς στάθμισης των εμποδίων με αντίκτυπο στην πρόληψη και την προστασία των θυμάτων. Στην **εξωτερική αξιολόγηση κρίσιμος είναι ο ρόλος της Εθνικής Επιτροπής** ως το ανεξάρτητο συμβουλευτικό όργανο της Πολιτείας, ώστε να παρέχονται κατάλληλες εγγυήσεις και θεσμικά αντίβαρα στη διαδικασία.

Η ΕΕΔΑ υπογραμμίζει επίσης τη σημασία της πλήρους εφαρμογής της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης και της **συμμόρφωσης με τις Συστάσεις** της Επιτροπής GREVIO, η οποία προτρέπει τις Ελληνικές αρχές, μεταξύ άλλων, να επεκτείνουν τον αριθμό και τις δυνατότητες των καταφυγίων για γυναίκες θύματα βίας σε όλη τη χώρα, να αντιμετωπίσουν την έλλειψη πόρων, να άρουν τυχόν εμπόδια που εμποδίζουν την πρόσβαση των θυμάτων που εκτίθενται ή κινδυνεύουν από διατομεακές διακρίσεις και να λάβουν μέτρα για στέγαση διαθέσιμη σε γυναίκες σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης. Ταυτόχρονα, ενθαρρύνει την Πολιτεία να εξασφαλίσει κατάλληλη, **συστηματική και υποχρεωτική διαρκή εκπαίδευση των οργάνων επιβολής του νόμου** που εργάζονται ή έρχονται σε επαφή με θύματα ή δράστες έμφυλης βίας και να βελτιώσει το **νομικό καθεστώς της αστικής ευθύνης και των πειθαρχικών μέτρων** σε βάρος κρατικών αξιωματούχων για μη συμμόρφωση με τις υποχρεώσεις τους. Η ΕΕΔΑ δράττεται της ευκαιρίας να επαναλάβει την ανάγκη επιβολής του νόμου μέσω της εφαρμογής αποτρεπτικών **κυρώσεων κατά των δραστών** σε συνδυασμό με την επιβολή **πειθαρχικών μέτρων κατά των επαγγελματιών στις περιπτώσεις που παραβιάζουν τις εκ του νόμου υποχρεώσεις τους και τους κώδικες δεοντολογίας**. Στο τελευταίο θα πρέπει να προστεθεί και η **ανάγκη συντονισμού και διασύνδεσης των εμπλεκόμενων συναρμόδιων υπηρεσιών**, της αστυνομίας και της άμεσης δράσης, των υποστηρικτικών υπηρεσιών και δομών, ώστε τα θύματα να διευκολύνονται κατά την πρόσβασή τους σε αυτές και να προστατεύονται αποτελεσματικά μέσα από απλοποιημένες προσβάσιμες διαδικασίες.

Δεδομένου, ότι η μέριμνα για την ασφάλεια των θυμάτων κάθε μορφής έμφυλης βίας και για την **διευκόλυνση της πρόσβασής τους στις αστυνομικές αρχές και τη δικαιοσύνη**, συγκαταλέγονται ανάμεσα στις βασικότερες πτυχές της προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων και άρα πρέπει να βρίσκεται στο επίκεντρο κάθε παρέμβασης σε περιστατικά έμφυλης βίας, η ΕΕΔΑ καλεί την Πολιτεία, με γνώμονα τη μηδενική ανοχή, να διασφαλίσει:

- τη συστηματική, ευαισθητοποιημένη ως προς το φύλο **αξιολόγηση κινδύνου και διαχείριση της ασφάλειας σε όλες τις περιπτώσεις βίας κατά των γυναικών**. Οι αξιολογήσεις αυτές θα πρέπει να βασίζονται σε μια **αποτελεσματική πολυ-υπηρεσιακή προσέγγιση**, συμπεριλαμβάνοντας ειδικές υπηρεσίες και ΜΚΟ, προκειμένου να μετριάσουν οι κίνδυνοι για την ασφάλεια των θυμάτων
- την **άμεση, κατάλληλη και έγκαιρη ανταπόκριση** των διωκτικών αρχών σε εκκλήσεις για βοήθεια και τη λήψη των **απαραίτητων επιχειρησιακών μέτρων** για την προστασία οποιουδήποτε προσώπου του οποίου η ζωή κινδυνεύει από τη βία άλλου ατόμου
- τη **διαθεσιμότητα επειγόντων μέτρων αποκλεισμού του δράστη** (emergency barring orders)
- την **αποτελεσματική λειτουργία των υπηρεσιών και δομών** της αστυνομίας και όλων των προνοιακών και υποστηρικτικών υπηρεσιών σε γυναίκες που βρίσκονται σε απειλή, συμπεριλαμβανομένων των αλλοδαπών γυναικών, των Ρομά γυναικών, των γυναικών με αναπηρίες και των ΛΟΑΤΚΙ+ προσώπων

- την απρόσκοπτη διάθεση ενός **αποτελεσματικού και με αναβαθμισμένη οργάνωση μηχανισμού παραπομπών** των θυμάτων **στις κατάλληλες δομές**
- την ίδρυση και λειτουργία κατάλληλων **υποστηρικτικών και προσβάσιμων δομών φιλοξενίας** σε περιπτώσεις βιασμού ή κέντρων παραπομπής θυμάτων σεξουαλικής βίας και **σε επίπεδο της κοινότητας**
- τη **συνέχιση και εντατικοποίηση της επιμόρφωσης όλων των οργάνων επιβολής του νόμου που εργάζονται ή έρχονται σε επαφή με θύματα ή δράστες έμφυλης βίας στη βάση τυποποιημένων πρωτοκόλλων** για όλους τους επαγγελματίες σχετικά με τη μεταχείριση γυναικών θυμάτων βιασμού/σεξουαλικής βίας
- την **εσωτερική και εξωτερική αξιολόγηση αποδοτικότητας** των μέτρων και των δράσεων με αξιοποίηση της Εθνικής Επιτροπής, ώστε να παρέχονται οι απαραίτητες **εγγυήσεις και τα θεσμικά αντίβαρα**
- τον **διαρκή έλεγχο, την εποπτεία και λογοδοσία των αρχών** και την επιβολή **πειθαρχικών κυρώσεων** σε περιπτώσεις μη ορθής ή ανεπαρκούς άσκησης καθηκόντων
- την **αλλαγή της κουλτούρας** καχυποψίας και ατιμωρησίας της **αστυνομίας** και καλλιέργεια κουλτούρας εμπιστοσύνης
- τη **συστηματική συλλογή αναλυτικών στατιστικών στοιχείων** με στόχο την έγκαιρη και έγκυρη παρακολούθηση του φαινομένου της έμφυλης βίας, υποχρέωση η οποία επιβάλλεται και από τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης
- τη συνέχιση του δημόσιου διαλόγου για τη **συμπερίληψη στη νομοθεσία ορισμού** για την **γυναικοκτονία** ως εγκλήματος με έμφυλα χαρακτηριστικά (**δολοφονία γυναικών, κοριτσιών και θηλυκοτήτων εξαιτίας του φύλου τους**) και τη **σύσταση ενός Παρατηρητηρίου με στόχο την παρακολούθηση και καταπολέμηση του φαινομένου.**

Η ΕΕΔΑ θα συνεχίσει να συμβάλει στην παρακολούθηση και αξιολόγηση του πλαισίου αντιμετώπισης της βίας κατά των γυναικών, παραμένοντας στη διάθεση της Πολιτείας για τη συνδρομή της και παράλληλα το επόμενο διάστημα θα δημοσιοποιήσει Έκθεση Αναφοράς για την κατάσταση των γυναικών στην Ελλάδα με ιδιαίτερη έμφαση σε όλα τα παραπάνω ζητήματα.